

Bloemlezing

ALPHONSE ALLAIS

ABSINT

VERTAALD EN BEWERKT DOOR
JEROEN SWEIJEN

SEPTEMBER

Classics

ABSINT

'Mijn idee van het paradijs? Een terrasje, waarvan ik nooit meer hoef op te staan.'

Parijs, Belle Époque. De cabarets vieren hoogtij, het boulevardleven bruist, de vele kranten proberen de scherpste pennen aan zich te binden. De roemruchte Alphonse Allais steekt boven iedereen uit. In de paardentram kijken mensen over hun krant en vragen hun medereizigers: 'Heeft u hem al gelezen?'

Onschuldige stropers, dwepende niet-zo-jonge dames, flamboyante advocaten, vrekkige hoteliers, flierefluitende militairen, naïeve provincialen, kokette minnaressen, maar ook de gewone man van de straat: met soepele en vileine pen fileert deze rasverteller het Parijse en Franse dagelijks leven van rond 1900. Bij voorkeur vertelt hij zijn verhalen aan zijn vrienden in het café, waarna hij ze in één penningstreek neerschrijft.

Met deze bloemlezing verschijnt het werk van Alphonse Allais voor het eerst in een Nederlandse vertaling.

ALPHONSE ALLAIS (Honfleur, 1854 – Parijs, 1905) was een veelzijdige, humoristische schrijver, plezierdichter en journalist, met een grote voorkeur voor het absurde en het onverwachte. Uitvinder van de oploskoffie, bedenker van *Paris-Plage*, maar bovenal *amuseur* en verteller. In *Absint* zijn de roman *L’Affaire Blaireau* (1899) en verhalen uit onder meer *À se tordre* (1891) en *On n’est pas des bœufs* (1896) opgenomen.

SEPTEMBER
UITGEVERIJ

WAT JE IN PARIJS MET EEN TELEFOONBOEK UIT DE PROVINCIE KUNT DOEN

Echt, hoezeer ik ook in het diepste van mijn geheugen groef, ik kon me met geen mogelijkheid de goede man herinneren die zo hartelijk zijn hand naar me uitstak. Of liever gezegd, ik herinnerde me hem vaag, als een heer die men wel eens ooit ergens gezien zou kunnen hebben, maar waar? En wanneer? En onder welke omstandigheden?

‘Ieder zijn beurt, dus,’ zei hij lachend. ‘Enkele jaren geleden herkende u mij, vandaag herken ik u!’ En hij voegde eraan toe: ‘Ernest Duval-Housset, uit Tréville-sur-Meuse.’

Ik veinsde verwarring: wat schandalig dat ik hem was vergeten! Hoe was het mogelijk dat ik het gezicht niet had herkend van Ernest Duval-Housset, die ik ooit in Tréville-sur-Meuse had leren kennen, en vervolgens in Parijs had teruggezien?

Laat ik erbij zeggen dat ik van mijn leven nog nooit één voet in Tréville heb gezet! Dit verhaal is een heel verhaal...

Enkele jaren geleden hielden mijn vriend George Auriol³¹ en ik halt bij het terras van café d'Harcourt. We gingen aan een tafeltje zitten, naast een ander tafeltje waaraan een heer een biertje dronk. Omdat het erg warm was, had hij zijn hoed op een stoel gelegd. In de hoed ontwaarde mijn vriend de naam en het adres van de hoedenmaker: *P. Savigny, rue de la Halle, Tréville-sur-Meuse*.

Met de serieuze blik die hij voor dit soort gelegenheden bewaart keek Auriol indringend naar onze buurman, en vervolgens vroeg hij beleefd: 'Mijn excuses, mijnheer, komt u toevallig uit Tréville-sur-Meuse?'

'Inderdaad!' antwoordde de man, terwijl hij zich Auriol probeerde te herinneren.

'Ha!' ging mijn vriend verder, 'Ik wist zeker dat ik me niet vergiste. Ik kom vaak in Tréville... ik heb er zelfs een goede vriend die u wellicht kent, ene Savigny, hoedenmaker in de rue de la Halle.'

'Of ik Savigny ken? Maar die ken ik hartstikke goed! Kijk, deze hoed heb ik bij hem gekocht.'

'Echt waar?'

'Nou en of! Wij kennen elkaar al van jongs af aan, we hebben samen op school gezeten. Wij noemen elkaar bij de voornaam, ik noem hem Paul, hij noemt mij Ernest.'

---

³¹ George Auriol, pseudoniem van Jean-Georges Huyot (1863-1938), dichter, schilder, graficus en singer-songwriter, een van de beste vrienden van Allais. (JS)

En zo kwam Auriol met de man in een eindeloos gesprek over Tréville-sur-Meuse terecht, een dorp waar mijn vriend George Auriol tot vijf minuten geleden nog nooit van had gehoord. Ondertussen was ik wel een beetje jaloers op het succes van mijn kameraad. Ik besloot om zijn grap wat meer kracht bij te zetten en hem van afgunst te doen verbleken. Een snelle blik in de hoed onthulde mij de initialen van onze buurman: E. D.-H. Twee minuten bladeren in het telefoonboek van het café volstond om achter de volledige naam van de heer E. D.-H. te komen.

Drankhandelaren: Duval-Housset (Ernest), enz...

Onverstoorbaar kalm ging ik weer zitten en keek op mijn beurt de man uit Tréville doordringend aan.

‘Verontschuldigt u mij als ik me vergis, maar bent u niet mijnheer Duval-Housset, de drankhandelaar?’

‘Jazeker mijnheer, Ernest Duval-Housset, aangenaam!’

Natuurlijk was de heer Duval-Housset hoogst verbaasd dat hij herkend werd door twee rare snuiters die hij nog nooit van zijn leven ontmoet had, maar ik vermaakte me vooral met de aan waanzin grenzende ontsteltenis van Auriol. Hoe had ik in hemelsnaam de naam en het beroep van deze handelaar in sterke drank kunnen raden?

Ik ging verder: ‘Is de ouwe Roux nog altijd burgemeester van Tréville?’

(In de gauwigheid had ik in het telefoonboek deze vermelding gezien: *Burgemeester: Dr. Roux sr.*)

‘Helaas niet. We hebben de arme man drie maanden geleden begraven.’

‘Hè, wat een slecht nieuws. Het was echt een beste kerel, en bovendien een zeer bekwaam arts. Toen ik een keer tijdens een verblijf in Tréville ernstig ziek werd, heeft hij me behandeld en me er in minder dan twee weken weer bovenop geholpen.’

‘Ja, die man zal niet gauw vervangen kunnen worden!’

Inmiddels had Auriol mijn list door. Hij ging ook even naar achteren, was al snel weer terug, en ons gesprek over Tréville en haar inwoners ging gezwind door. Duval-Housset kon zijn oren niet geloven.

‘Wel verduiveld!’ riep hij uit. ‘Jullie kennen de mensen uit Tréville beter dan ik, terwijl ik er geboren ben en er al vijfenveertig jaar woon!’

En wij gingen maar door: ‘En Jobert, de messenmaker, hoe gaat het met hem? En Durandau, is hij nog altijd veearts? En baat de weduwe Lebel nog altijd het Hôtel de la Poste uit?’ Enzovoorts, enzovoorts.

Om een lang verhaal kort te maken, van de twee bladzijden Tréville uit het telefoonboek bleef geen naam onbesproken. (Als een moderne vandaal had Auriol in een discrete handbeweging met zijn zakmes beide pagina’s uit het telefoonboek gesneden en, heel gul, er één aan mij gegeven.)

De verheugde Duval-Housset liet maar biertjes aanrukken – och, die waren snel op! – want het was erg warm en niets maakt zo dorstig als over een dorp praten waar je nog nooit geweest bent.

Ons feestje werd afgesloten met een uitstekend diner: Duval-Housset stond erop ons te trakteren. We dronken op de gezondheid van alle dorpsgenoten van onze nieuwe vriend, en als zo rond middernacht iemand zou hebben durven beweren dat wij niet de beste maatjes waren met de voltallige bevolking van Tréville-sur-Meuse, dan zouden wij die vent flink te grazen hebben genomen.

Utilité à Paris du bottin des départements

Le Journal, 5 mei 1895, gebundeld in *On n'est pas des bœufs* (1896).

DE AFFAIRE BLAIREAU

Éditions de la Revue Blanche (Parijs), 1899

Deze vertaling is gebaseerd op de vierde druk.

Waarin we kennismaken met: 1° de heer Jules Flécharde, voorbestemd om een vrij belangrijke rol in dit verhaal te spelen; 2° Placide, trouwe huisknecht maar hoofdrolspeler ergens ver op de achtergrond; en 3°, als de schrijver nog plaats over heeft, de uiterst elegante baron de Hautpertuis.

‘Placide!’ riep mevrouw de Chaville.

‘Mevrouw?’

‘Je kunt afluimen.’

‘Komt in orde, mevrouw.’

En mevrouw de Chaville liep naar haar gasten.

Toen hij alleen was, mopperde de trouwe huisknecht Placide het onvermijdelijke ‘Nou, dat werd hoog tijd, ik dacht dat ze nooit met eten op zouden houden.’ Vervolgens leek hij te twijfelen tussen een glas oude cognac of een glas chartreuse. Uiteindelijk koos hij voor de chartreuse, waarvan hij met zichtbaar genoeg een flinke dosis achteroversloeg. Toen bedacht hij zich en vulde

hij zijn glas met zeer oude brandewijn, waar hij langzaam van nipte, als een echte kenner.

‘Hé, daar is mijnheer Fléchard!’

Er liep inderdaad een man door de tuin, die naar de veranda kwam, een heer die er ziekelijk en armoedig uitzag, maar tot in de puntjes verzorgd en niet van elegantie verstoken.

‘Goedendag, Baptiste,’ zei die weinig gespierde man.

‘Pardon, mijnheer Fléchard, ik heet niet Baptiste, als u het niet erg vindt, maar Placide. Ik heet Placide.’

‘Dat detail lijkt me onbelangrijk, maar aangezien je er belang aan lijkt te hechten, goedendag Auguste, hoe gaat het met je?’

Jules Fléchard liet zich op een stoel vallen, alsof hij oververmoeid was.

‘U bent beslist een rare vogel, mijnheer Fléchard!’

‘Ik doe wat ik kan, beste vriend. Wees ondertussen zo vriendelijk om mejuffrouw Arabella de Chaville te verwittigen dat haar sportleraar tot haar beschikking staat.’

‘Haar sportleraar!’ Placide schoot in de lach. ‘Nou, mijnheer Fléchard, u kunt er trots op zijn dat u mij de slappe lach bezorgde, toen u zich hier als sportleraar aandiende.’

Zonder enige aandacht te besteden aan de ongepaste, familiale en triviale opmerking van de huisknecht, wiste Fléchard het overmatige zweet van zijn voorhoofd.

Ik heb het u nog niet verteld, maar het kan nog wel: deze gebeurtenissen spelen zich af op een snikhete

namiddag in juli, in het Franse provinciestedje Montpaillard, aan het einde van de negentiende eeuw, in een luxueuze veranda met uitzicht op – naar keuze – een uitgestrekte tuin of een niet zo groot park.

‘Wilt u een glaasje, mijnheer Fléchar?’ stelde Placide gul voor, waarschijnlijk om de slechte indruk van zijn ongepaste hilariteit uit te wissen.

‘Nee, dank je, ik drink alleen maar melk.’

‘Een sigaar, wellicht? Deze sigaren zijn hartstikke goed en niet te droog. Wellicht houdt u net als ik van licht vochtige sigaren. In Havanna, waar ze wel iets van sigaren afweten, roken de mensen trouwens zo’n verse sigaren dat als je ze uitwringt, het sap eruit loopt. Wist u dat?’

‘Dat wist ik niet, maar het kan me ook weinig schelen. Vanwege mijn luchtwegen rook ik alleen maar *nihil*.

De ongeletterde Placide leek dat potjeslatijn niet helemaal te vatten, maar om niet dom over te komen, concludeerde hij luchtig:

‘Och, ik rook alleen maar de *puro*’s van mijnheer de Chaville.’

‘Dat is altijd nog beter dan de *puretijntjes* die je zelf zou kunnen kopen.’

Dit keer begreep Placide de grap wel, en hij schoot in de lach.

‘Lolbroek!’

‘En mejuffrouw Arabella, Victor, neem je nog de

moeite om haar van mijn aanwezigheid te verwittigen?’

‘Mejuffrouw Arabella is met de jongelui aan het tennissen. Die gekke ouwe vrijster is de fanatiekste van het hele stel!’

Plots stond Jules Flécharde kaarsrecht op, zichtbaar verontwaardigd door de woorden van Placide. Hij keek de huisbediende woedend aan.

‘Beste man, je zou me een groot plezier doen om in mijn aanwezigheid in respectvollere bewoordingen over mejuffrouw Arabella te spreken. Mejuffrouw Arabella is geen gekke ouwe vrijster. Ze is noch gek, noch oud.’

‘Het is toch zeker geen kind meer. Ze is al drieëndertig!’

‘Ze lijkt een stuk jonger. Dat is het belangrijkste.’

Uitgeput door deze bruuske energie-uitspatting ging de sportleraar weer zitten. Het zweet gutste over zijn gezicht. Toen zei hij droevig:

‘Dus je denkt dat mejuffrouw Arabella vandaag geen sportles wil?’

‘Zoals ik al zei, wanneer ze tennist, dan zou ze zich nog niet laten storen als het kasteel gebombardeerd zou worden.’

(Placide hield ervan om de gerieflijke residentie van zijn werkgever ‘kasteel’ te noemen.)

‘Jammer maar helaas! Dan ga ik maar weer weg.’

Het gezicht van Jules Flécharde nam een loodgrijze kleur aan, zo’n bleke tint die op hoge morele nood duidt. Met zijn linkerhand nam hij zijn hoed op, die hij over zijn rechtermouw glanzend wreef, meer uit automatisme dan met de bedoeling om de burgers van het

stadje door zijn elegantie te overrompelen. Hij stond op het punt van vertrekken, toen een derde persoon de veranda binnenstapte.

‘Goedemiddag mijnheer, ik... groet u! Zeg, Placide, is de postbode al geweest?’

‘Nee, nog niet, mijnheer de baron.’

Ondertussen nam Flécharde de *gentleman* met monocle, die Placide met baron aansprak, aandachtig op. Nee, hij vergiste zich niet. Dat was toch echt de baron de Hautpertuis!

‘Mijnheer de baron de Hautpertuis, ik heb de eer u te groeten!’

De baron zette zijn monocle voor zijn oog, een monocle met dik glas voor hartstikke bijziende mensen. Hij keek zijn gesprekspartner doordringend aan en riep toen plotseling vrolijk uit:

‘Wat zie ik nu! U hier, mijn beste Flécharde. U bent wel de laatste die ik in deze negorij verwachtte tegen te komen!’

‘Ik ben een wrak, mijnheer de baron, en u weet dat wrakken niet zelf hun bestemming kiezen.’

‘Ja, dat is helemaal juist, wrakken kiezen niet zelf hun bestemming. Maar vertel eens, is er dan iemand bij de Chavilles die Nederlands leert?’

‘Nederlands?’ glimlachte Flécharde. ‘Waarom Nederlands?’

‘Ik meen me te herinneren,’ ging de baron verder, ‘dat toen ik u leerde kennen...’

Flécharde sloeg zich op het voorhoofd en riep uit:

‘Daar zegt u zoiets, mijnheer de baron, ik was het alweer vergeten... Die episode uit mijn bestaan is compleet uit mijn geheugen verdwenen. Maar inderdaad, nu herinner ik het me weer wonderbaarlijk goed. Toen wij elkaar leerden kennen, onderwees ik Nederlands aan een jongedame...’

‘Aan de mooie Catherine d’Arpajon. Wat een prachtige meid! Ach, wat een lief heksje! Maar vertel eens, Flécharde, hoe kwam Catherine op het vreemde idee om Nederlands te leren? Nederlands is geen taal die men zonder ernstige reden leert.’

‘Dat is een heel verhaal, dat ik u nu wel kan vertellen zonder indiscreet over te komen. Op de renbaan van Auteuil had Catherine d’Arpajon kennis gemaakt met een rijke en uiterst gulle plantage-eigenaar, die geen woord Frans sprak. Toen deze vreemdeling Parijs verliet, beloofde hij Catherine, met behulp van zijn tolk: “Mijn lieve kind, wanneer u de taal van mijn land machtig bent, kom dan naar mij toe, u zult als een koningin ontvangen worden.” En hij gaf haar zijn adres. Enige tijd later hoorde ik dat Catherine d’Arpajon een leraar Nederlands zocht.’

‘U heeft op dat baantje gesolliciteerd?’

‘Ondanks dat ik eindexamen gedaan heb,’ ging Flécharde op wrange toon voort, ‘had ik op dat moment geen werk. Dus solliciteerde ik op dat baantje.’

‘Maar spreekt u dan Nederlands?’

‘Het was voor mij een goede gelegenheid om enkele woorden te leren.’

‘En wat is er van die mooie Catherine geworden?’

‘Ik heb haar sindsdien niet meer teruggezien. Ik heb wel vernomen dat die arme meid zich van taal vergist had. De plantage-eigenaar sprak geen Nederlands, maar Deens⁶.’

‘En wat doet u tegenwoordig?’ vroeg de baron.

‘Tegenwoordig ben ik sportleraar.’

‘Sportleraar?’

Terwijl hij zijn monocle beter positioneerde verloor baron de Hautpertuis zich in de aanblik van het nogal spichtige lijf van Jules.

‘Ja, ik ben sportleraar. Ik verwachtte al dat u daarvan zou opkijken.’

‘Ik moet toegeven dat uw uiterlijk niet bepaald voor deze tak van onderwijs geschikt lijkt. Hoe komt u in hemelsnaam op dat idee?’

‘Och, dat is heel eenvoudig. Als gevolg van allerlei tegenslagen was ik neurasthenisch geworden.’

‘Hoe zegt u?’

‘Neurasthenisch, mijnheer de baron. De artsen bevalen me aan om aan sport te doen, heel veel sport, alleen nog maar sport. Eén twee, één twee, één twee...’

‘Inderdaad, sport is uitstekend voor de mens!’

‘Uitstekend, maar mijn beperkte inkomen staat mij niet toe om uitsluitend met sport bezig te zijn. Dus kreeg ik het briljante idee om er mijn brood mee te

---

6 Voor de lezer die niet goed thuis is in aardrijkskunde: het eiland Sint-Thomas, een van de West-Indische eilanden, is in Deense handen. De plantage-eigenaar maakte ongetwijfeld deel uit van deze kolonie. (AA)

verdienen en les te geven... en zo werd ik sportleraar.'

'Dat is geen gekke combinatie, maar is het u gelukt?'

'Niet in Parijs, daar is te veel concurrentie. En dus ben ik naar Montpaillard gekomen.'

'En werkt uw wat, eh, iele uiterlijk niet in uw nadeel, bij uw klanten?'

'Nee, absoluut niet. Waarom zou dat? Voor een goede sportleraar is het niet nodig zelf een atleet te zijn, net zoals men heel goed boekhouden kan onderwijzen zonder een gewiekste koopman te zijn.'

'Uw redenering is zeer juist, Flécharde.'

'Daarbij, om te voorkomen dat ik vreselijk overspannen raak, neem ik slechts vrouwen en meisjes als leerlingen aan. Sommigen zijn zeer goed geworden, zelfs beter dan ik, hetgeen, onder ons gezegd en gezwezen, geen onmogelijke opgave is. Neem nu Arabella de Chaville. Heeft u Arabella al eens aan de rekstok bezig gezien?'

'Ik heb haar wel opgemerkt, maar zonder er veel aandacht aan te besteden.'

'Daar heeft u ongelijk in gehad, mijnheer de baron. Arabella aan de rekstok, dat is een incarnatie van kracht en gratie.'

'Dank u dat u mij daarop wijst. De volgende keer zal ik kijken.'

'Het schouwspel is de moeite waard.'

En in een zucht van verheerlijking herhaalde Flécharde: 'Ja echt, een incarnatie van kracht en gratie.'

'Flécharde toch,' glimlachte de baron. 'Wat een

enthousiasme. Bent u soms verliefd op uw leerlinge, zoals in een roman?’

‘U maakt een grapje, mijnheer de baron. Verliefd op Arabella de Chaville, ik, een nederige sportleraar?’

Met in zijn hand een dienblad vol brieven, kwam Placide weer binnen.

‘De post van mijnheer de baron!’

‘Verontschuldigt u mij, mijn beste Fléchard?’

‘Gaat uw gang, mijnheer de baron. Ik ga er toch van door.’

‘Tot ziens, Fléchard.’

‘Mijn complimenten, baron.’

‘Mijnheer Fléchard,’ voegde Placide toe, ‘mevrouw Arabella verzoekt u vriendelijk om tegen vijven terug te komen voor haar sportles.’

‘Ha!’ jubelde de arme man.

II

Waarin de lezer zijn netwerk op indrukwekkende wijze kan uitbreiden, dankzij de familie de Chaville en enkelen van hun genodigden.

Je moest wel van de duivel bezeten zijn om op dit uur van de dag en in deze hitte te willen tennissen. Gelukkig hebben de autochtonen op het platteland en in veel kleine provinciesteden een veel betere conditie dan Parijzenaren. Desondanks was het veel te warm en werd het partijtje tennis al snel gestaakt. Iedereen liep naar de veranda waar voor de heren bier klaarstond en voor de dames frambozensiroop. Terwijl die knakkers zich laven, kunnen wij hen stiekem observeren.

De heer en de vrouw des huizes, mijnheer en mevrouw de Chaville, zijn aardige mensen, wat gewoontjes, maar wel rijk. In de jaren 1860 zette Hubert de Chaville nogal intens de bloemetjes buiten, samen met zijn beste kameraad de Hautpertuis, die we al tegengekomen zijn.

Toen kwam het vreselijke rampjaar⁷ met al zijn tegenspoed. De jonge de Chaville deed dapper zijn plicht als luitenant bij een mobiele eenheid, tot aan de ondertekening van het verdrag van Frankfurt⁸. Enkele jaren later trouwde Hubert met een onbetekenende doch rijke nicht die hem al snel een dochter schonk, Lucie, op het moment van dit verhaal uitgegroeid tot het allercharmantste meisje van de hele streek. Meer valt er niet te vertellen.

Het interessantste familielid is ontegenzeggelijk Arabella de Chaville, die al eerder ter sprake kwam. Zij is een volle nicht van mijnheer de Chaville.

Aangezien de trouwe maar onhoffelijke huisknecht Placide haar leeftijd al verklapt heeft, hoef ik die niet meer te verzwijgen: Arabella is inderdaad al ruim in de dertig.

Lijkt ze ook ruim dertig? Jules Flécharde ontkent dat ten stelligste. Zo'n goede man tegenspreken zou misdadig zijn, laat ik dus galant zijn: Arabella *lijkt* echt op zijn hoogst achtentwintig jaar oud. Laat ik er, om Jules een plezier te doen, achtentwintig *lentes* van maken.

Ondanks haar voor een jonge meid wat gevorderde leeftijd, bezit Arabella een hart dat niet ouder is geworden, een vurig hart dat verveeld dóorklopt in deze smakeloze tijden van droefgeestig proza. En al is ze rijk,

---

7 *L'Année terrible*, naar een dichtbundel van Victor Hugo, duidt op de jaren 1870-1871, toen er op de Franse nederlaag in de Frans-Duits oorlog in Parijs een volksopstand volgde. (JS)

8 Het verdrag van Frankfurt, ondertekend op 10 mei 1871, bevestigde officieel het einde van de Frans-Duitse oorlog. (JS)

hooggeboren en niet lelijker dan andere vrouwen, Arabella is nooit getrouwd. Als kind al heeft ze gezworen dat ze slechts met een man zou trouwen die zich voor haar zou opofferen. Een man die duizend gevaren en duizend doden zou doorstaan. Zo'n man die – helaas – sinds de afschaffing van de Kruistochten nauwelijks meer bestaat. Zo'n man is Arabella nog nooit tegengekomen, dus hield zij woord en bleef ze vrijgezel⁹. Enfin, als ik zeg dat ze zo'n man nog nooit heeft ontmoet, dan loop ik wat te hard van stapel. Dat zult u in het vervolg van dit verhaal nog wel merken.

Laten we naar onze gasten terugkeren. De al eerder genoemde baron de Hautpertuis is een elegante levensgenieter uit Parijs. Hij is de beste vriend van Hubert de Chaville, bij wie hij elke zomer enkele dagen doorbrengt. (De baron is zo bijziend als een hele kudde mollen. Onthoud dat goed, dat detail is later van groot belang.)

Mijnheer Dubenoît, burgemeester van Montpaillard, en mevrouw Dubenoît, zijn echtgenote. Mijnheer Dubenoît heeft maar één stokpaardje, dat hij graag berijdt: de rust van Montpaillard. Sinds de stichting van Montpaillard (aan het einde van de vijftiende of het begin van de zestiende eeuw, daar zijn de historici het niet

---

⁹ Ik zou u dit misschien nog niet moeten verklappen, maar ik kan de verleiding niet weerstaan. Ik vertel u alvast dat Arabella aan het eind van deze roman in het huwelijk zal treden en dat ze erg gelukkig zal worden. (AA)

over eens) hebben de revoluties in Frankrijk elkaar opgevolgd, zijn tronen ingestort, zijn hoofden van hoogwaardigheidsbekleders door de scherpe valbijl van de guillotine afgehakt, werden koningen in ballingschap gestuurd, en verstoorde het vreselijkste geschreeuw de rust op straat in heel wat steden waar verfoeilijke uitpattingen tot bloedvergieten leidden. Ondanks al die rampspoed bleef Montpaillard als enige een vredig klein stadje.

‘Ja heren,’ verkondigt Dubenoît met gepaste trots, ‘sinds Hendrik de Vierde¹⁰ zijn er in de straten van Montpaillard nooit samenscholingen geweest, behalve op marktdagen.’

De baron kijkt hem bewonderend aan.

‘En zolang ik de eer heb de eerste burger van Montpaillard te zijn,’ gaat de burgervader verder, ‘zal dat ook niet gebeuren. Ik zie liever mijn stad in vlammen opgaan dan aan wanorde ten prooi vallen!’

‘Nou nou, voor een conservatieveling bent u aardig radicaal,’ antwoordt mr. Guilloche, een jonge en elegante advocaat die ook tot de genodigden behoort.

‘Als het om de openbare orde gaat, dan kan men nooit te streng zijn, Guilloche. Als u en uw partij ooit zullen proberen de orde in Montpaillard te verstoren, dan zult u mij tegenkomen.’

‘Heeft Guilloche een partij?’ vraagt de baron.

---

¹⁰ Hendrik de Vierde (1553-1610), koning van Frankrijk van 1589 tot zijn moord in 1610. (JS)

‘Nou en of! In onze stad is hij de leider van de revolutionaire partij, die zeventien leden telt. Telkens wanneer Guilloche aan de verkiezingen meedoet, behaalt hij in Montpaillard achttien stemmen: zeventien revolutionaire stemmen plus zijn eigen stem. Bij de vorige verkiezingen kreeg hij slechts zeventien stemmen, want één van de revolutionaire leden was ziek.’

‘Zeventien revolutionairen op een bevolking van tienduizend inwoners,’ zegt de baron bedachtzaam, ‘dat levert toch geen gevaar op. Maar vertel mij eens, Guilloche, hoe komt een fatsoenlijk opgevoed persoon als u op het vreemde idee zich bij de revolutionaire partij aan te sluiten?’

Dubenoît laat de jongeman niet de gelegenheid om zijn brandende liefde voor de mensheid of zijn waanzinnige opofferingszin voor de minderbedeelden uit te spreken. Hij roept uit: ‘Zoals iedereen van zijn soort is Guilloche een carrièrezoeker, zo’n ambitieuze figuur die er niet voor terugdeinst om op straat samscholingen uit te lokken om iets in de regering te worden!’

‘Nou, nou, Dubenoît...’ begint Guilloche. Hij krijgt echter meteen de unanieme afkeuring van het gezelschap over zich heen, dat absoluut geen zin heeft in politieke en religieuze discussies. Het gesprek slaat andere wegen in.

Er ontstonden groepjes. Arabella kletste met de baron.

‘Juffrouw,’ verzekerde de baron, ‘sta mij toe het niet met u eens te zijn. Het stadje Montpaillard is absoluut

niet onaangenaam, dat bezweer ik u. Ik ben er nu een week, en ik heb me nog geen moment verveeld.'

'Als u er net als ik al... al iets meer dan twintig jaar woonde, dan zou u wel anders piepen. Enfin, wat gebeurd is, is gebeurd. Ik zal hier de rest van mijn leven als een ouwe vrijster doorbrengen, te midden van mijn neef en mijn nichten.'

'Maar, mejuffrouw!' protesteerde de baron galant.

'Ik heb het natuurlijk over later.'

'Verdorie, ja, als het lang duurt...'

'Gaat u weer terug naar Parijs?'

'Voor enkele dagen, en daarna ga ik naar de kust.'

'Om uw vrienden terug te zien, uw herenclub, uw liefjes...'

'Mijn liefjes! U bent goed in overdrijven!'

'U hoeft niet in de verdediging te schieten, voor een man is dat zo natuurlijk!'

'Oké, laten we het dan bij *mijn liefje* houden en het er niet meer over hebben.'

'Is ze mooi?'

'Beeldschoon! En zo onbaatzuchtig!'

'Geloof me, het komt absoluut niet in mij op om dergelijke vrouwen ergens van te beschuldigen.'

'Bij mij ook niet', zei de baron.

'Hun reputatie is wellicht niet intact, maar ze hebben in zulke charmante omstandigheden hun eer verloren! En daarbij, ze leiden een bestaan vol verrassingen waarin altijd wat gebeurt, terwijl wij hier...! Ziet u, ik droom ervan een evenwicht te vinden tussen onze oude

provinciale familiedeugden en een enigszins onstuimig leven... maar dat is erg moeilijk.'

'Ik weet zeker dat u die combinatie ooit zult vinden,' stelde de baron haar gerust.

'Ik moet daar zo vaak aan denken, wanneer ik alleen door het stille park wandel... Die stilte bedrukt me, mijn geest verliest zich in krankzinnige dromen, een vreemde verwarring bevangt me...'

'En wat doet u dan?' vroeg de baron, na een ogenblik stilte.

Arabella slaakte een diepe zucht en fluisterde, terwijl ze enigszins rood kleurde:

'Ik doe aan sport.'

De Chaville kwam aanlopen.

'Ik wed dat Arabella haar ongelukkige leven aan het vertellen is.'

'Nee hoor! Zoveel vertrouwen heeft Arabella me nog niet gegund. Dat vind ik erg jammer.'

'Baron, luister maar niet naar Hubert. Hij spot met mij. Iedereen steekt hier trouwens de draak met mij.'

'Nee hoor Arabella, wij spotten niet met je. We houden je alleen maar wat voor de gek, omdat je zo ontzettend romantisch bent...'

'Maar,' onderbrak de baron, 'het is helemaal niet erg om romantisch te zijn. Alle vrouwen zouden romantisch moeten zijn. Als ik een vrouw zou zijn, dan was ik romantisch geweest.'

'Ja, ouwe makker,' gaat de Chaville verder, terwijl hij

Arabella aankijkt. ‘Maar zou jij zo gek zijn om drie maanden lang een gevangene in de gevangenis van Montpaillard eten te geven, hem elke dag een mand vol proviand te sturen, met oude bourgogne en Cubaanse sigaren?’

‘Hoezo, Hubert, weet jij...’ begint Arabella verward.

‘Ja zeker, dat weet ik. Ik spreek je er vandaag pas op aan omdat het morgen de laatste dag voor de veroordeelde is.’

‘Wordt hij onthoofd?’ sidderde de baron.

‘Nee, eenvoudigweg vrijgelaten. Zijn drie maanden zitten erop.’

‘Dat lijkt mij een uitermate pittoresk avontuur.’

Het rood van de verbolgen schaamte zette het gezicht van Arabella in vuur en vlam: ‘Ik hoop dat je het niet aan mijnheer de Hautpertuis gaat vertellen...’

‘Zeker wel, ik ga hem dat verhaal vertellen, tot jouw grote schaamte!’ En Hubert begint: ‘Stel je voor dat Arabella zich door een of andere onverlaat het hoofd op hol heeft laten brengen...’

‘U moet er geen woord van geloven, baron!’

‘En toch...’

(Het is onnodig om hier al de rest van het gesprek te vertellen, omdat de lezer het onderwerp later uitgebreid tegen zal komen, niet in het volgende hoofdstuk maar wel in een van de hoofdstukken daarna.)